

ДОСЛІДЖЕННЯ АРХІВНИХ ТА КНИЖКОВИХ ФОНДІВ

УДК 930.25:[001.32(477):001.818]

*Дмитро Вікторович Байкеніч,
кандидат історичних наук,
науковий співробітник
відділу академічної науки
Інституту архівознавства
Національної бібліотеки України
імені В. І. Вернадського
e-mail: b1946@ukr.net*

ОРГАНІЗАЦІЯ СВЯТКУВАННЯ ПЕРШОГО ЮВІЛЕЮ ВУАН У СВІТЛІ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ АКАДЕМІЧНИХ УСТАНОВ

Розглянуто комплекс джерел з фондів архівів України, що розкриває процес підготовки до святкування десятиріччя Всеукраїнської академії наук. Висвітлено діяльність Ювілейної комісії, створеної з метою організації заходів. Проаналізовано архівні документи, що містять інформацію про перебіг підготовки запланованих комісією святкових заходів окремими установами ВУАН. Репрезентовані маловідомі документи, які відображають коло проблем, пов'язаних зі святкуванням першого ювілею провідної наукової установи УСРР.

Ключові слова: Всеукраїнська академія наук, ювілей, Ювілейна комісія, академічні установи, звіти, архівні ресурси.

У 2018 р. Національна академія наук України відзначає сторічний ювілей свого існування. Перше засідання Української академії наук, заснованої згідно з указом гетьмана Павла Скоропадського, відбулося 27 листопада 1918 р. Десятирічний ювілей ВУАН припав на досить важкий етап в історії України кінця 1920-х років – період становлення комуністичного тоталітарного режиму. Тоді відбулися серйозні зміни в українській науці – переформатування складу Академії через поповнення його компартійними діячами, розроблення нового статуту та структури ВУАН тощо. Попри кількарічну підготовку до святкування, комплекс заходів із нагоди першого ювілею Академії втілено в життя не було.

Нашим сучасникам небагато відомо про намагання науковців відсвяткувати перший ювілей Академії. Напередодні сторічного ювілею НАНУ може бути цікавим висвітлення надбань і досягнень тогочасної наукової спільноти, врахування досвіду в організації академічних заходів.

© Д. В. Байкеніч, 2018

Оприлюднення джерел стосовно згаданої події дасть уявлення про забуту сторінку історії української науки кінця 1920-х – початку 1930-х років.

Мета цієї статті – узагальнення сукупності архівного матеріалу на прикладі звітної документації академічних установ, що дасть змогу висвітлити підготовку та реалізацію практичних заходів до святкування десятирічного ювілею ВУАН.

Історіографічна база порушеної проблематики розроблена ще не повною мірою. Тематика першого ювілею ВУАН розглядалася в працях з історії Академії міжвоєнного періоду сучасниками подій Н. Д. Полонською-Василенко [1] та С. О. Єфремовим [2]. Автори в загальних рисах висвітлили основні моменти підготовки ВУАН до святкування: створення Ювілейної комісії, планування заходів, вирішення фінансових питань тощо. Окремо вивчалася робота науковців над запланованими друкованими виданнями. Разом із тим, участь окремих академічних установ у загальній підготовці до свята та роботі з організації виставок досягнень залишилася поза увагою дослідників.

Єдиною студією, що висвітлює організацію заходів до святкування першого ювілею ВУАН академічними установами, є стаття М. О. Принь про виставку досягнень української археологічної науки за період 1918–1928 рр. [3]. У своїй праці автор розглянула організаційну діяльність ВУАК, внесок як членів комітету, так і працівників регіональних музеїв у поповнення виставки експонатами, структурну розробку експозиції тощо.

Згадка про підготовку до святкування десятиріччя ВУАН присутня в кількох колективних ювілейних виданнях НАН України [4; 5]. У них згадується постанова Раднаркому СРСР «З приводу десятилітнього ювілею Всеукраїнської Академії наук», ідеться про виділення на святкові приготування фінансових асигнувань.

Питання, що досліджується, частково документально висвітлено в низці наукових видань. Серед них – «Історія Національної Академії наук України. 1924–1928» [6], «Національна академія наук України – 100 : головні тенденції розвитку і здобутки: документи і матеріали» [7], дослідження Г. А. Вербіленко [8]. У наведених архівних джерелах подано інформацію про організаційні та матеріально-технічні складові процесу підготовки ювілейних заходів, представлено кілька звітів академічних установ.

За спогадами Н. Д. Полонської-Василенко, питання про урочисте святкування ювілею ВУАН постало ще в 1927 р. «...Спочатку свято мало носити скромний академічний характер – всі установи мали відзначити свої досягнення за минулі 10 років, вшанувати діячів, які працювали в них», – згадувала вчена [1, с. 75]. Проте низка подій, пов'язаних із втручанням радянських і партійних керівників у діяльність Академії, в тому числі перевірка діяльності академічних установ комісією Наркомосвіти навесні 1928 р., відтермінувала початок приготувань [5, с. 58–60].

До питання відзначення десятиріччя Академії Рада ВУАН повернулася 5 листопада 1928 р. Цього дня було створено Ювілейну комісію та Ювілейний комітет, що мав розробити розгорнутий план святкування десятиріччя наукової діяльності Академії наук [1, с. 57]. Разом із тим, у тодішній столиці Української СРР Харкові було організовано філію комісії на чолі з акад. Д. І. Багалієм. Згодом, на пропозицію Укрнауки, ювілейну підкомісію створили в Одесі.

Найбільш інформативні документи з обраної теми зберігаються у фонді 166 «Міністерство народної освіти України» Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України (ЦДАВО України), а також у складі архівного фонду Х «Всеукраїнська академія наук (ВУАН) (1918–1933)» Інституту рукопису НБУВ та у фондах інших установ НАН України.

У документах ЦДАВО України особливою цінністю й історичною інформативністю вирізняються звіти про стан підготовки окремих установ до ювілею ВУАН (див. додаток 2). Вони були основою звітності Ювілейної комісії протягом 1929–1931 рр. [9, арк. 8–8 зв., 18–19, 22–29, 38–44, 46–47, 52–61, 67–70, 99–104].

Архівні документи свідчать, що підготовка до ювілею проводилася за двома напрямками: виставково-екскурсійним та видавничим.

Перший полягав у популяризації результатів роботи Академії через організацію та проведення тематичних виставок і екскурсій. Зважаючи на величезні зусилля, спрямовані на їхню реалізацію, цей напрям був найбільш яскравим та ефективним і став основою урочистих заходів. У звітах Ювілейної комісії йдеться про організаційно-технічний бік питання, наповненість заходів, стан підготовки, а також проведену роботу: замовлення, купівлю, монтаж меблів (вітрини, шафи та ін.) та устаткування (апаратура, лабораторний посуд, прилади для дослідів тощо); упорядкування експонатів і матеріалів для виставок (графіків, діаграм, мап, моделей, портретів, фото і т. ін.); художнє оформлення приміщень; ремонт будинків і приміщень (24-й корпус Києво-Печерської лаври, приміщень Кабінету антропології ім. Ф. Вовка та Музею етнології ім. Ф. Вовка, складського приміщення, в якому зберігалися видання Академії, історичних установ, нового будинку ВУАН та ін.); упорядкування прилеглої території (пішохідних доріжок, садиб, садка і т. ін.) тощо.

Другим напрямом роботи була підготовка та публікація відповідних наукових і популярних видань («Київ: Провідник», «Список праць Академії Наук, виданих за 10 літ її існування (1918–1928)» та ін.), а також закупівля наукової літератури. Тож у звітах він відображений відповідними тематичними матеріалами.

Найціннішою частиною аналізованих звітів комісії є списки установ ВУАН, що брали участь у підготовці ювілейних заходів. Із них можна довідатися, які інституції долучилися до процесу організації та відзначення десятиріччя Академії.

Серед «активних» академічних інституцій були комісії Кафедри історії України, ВБУ, установи математичного, медичного, хімічного й інших напрямів, відомі музеї (ботанічний, геологічний, зоологічний, етнологічний, мистецтв та ін.) та заповідники (Карлівський степовий, Старосільська лісова дача).

Також варто відзначити інформацію, яка свідчить, що в цей час відбувався процес утворення нових структурних підрозділів Академії, а саме: інститутів патології, народного здоров'я, прикладної фізіології, прикладної механіки, Приморської біологічної станції, Науково-дослідної мікробіологічної станції, лабораторій фізіології рослин і хімічної, кафедр математичної статистики, мікробіології і фізики та інших, урочисте відкриття яких планувалося на час святкових заходів.

Досить цікавими також є матеріали про терміни завершення підготовки до святкування ювілею (календарні плани здавання до друку ювілейних видань, плани заходів та матеріали щодо їхнього коригування і т. ін.) та фінансову ситуацію (динаміка і статистика щодо надання та витрачання коштів, потреби в додатковому фінансуванні кожної окремої установи), за якими можна простежити зміну концепції проведення ювілейних заходів.

За спогадами Н. Д. Полонської-Василенко, члени Ювілейної комісії широко анонсували річницю створення ВУАН. Передбачалося прийняти понад 100 закордонних учених і 500 гостей із різних міст СРСР. У ЦДАВО України зберігаються списки гостей з-за кордону, на приїзд яких очікували, підготовлені Історично-філологічним та Фізично-математичним відділами Академії. В них названо науковців з європейських країн та Північної Америки, а також зазначені їхні місця роботи та посади [9, арк. 31–36].

Окрему інформаційну цінність становлять протоколи засідань Президії ВУАН та Ювілейної комісії (див. додаток 2), в яких відображена загальна звітна організаційно-технічна та фінансова інформація із акцентом на вирішенні найважливіших проблем. Так, під час засідання Президії після прослуховування інформації про стан підготовки ухвалювалися питання стосовно затвердження плану проведення ювілейних заходів, ішлося про перенесення дати святкування, можливості виділення додаткового фінансування завдяки підтримці вищих державних та політичних органів [9, арк. 6, 16–17 зв., 20–20 зв.].

Певна інформація міститься в річних звітах наукових інституцій, що здійснювали підготовку заходів з нагоди десятирічного ювілею Академії

наук. Так, звіти про роботу Комісії з наукового дослідження території Дніпрельстану [7, с. 386], Дніпрянської біологічної станції [7, с. 416] та інших установ висвітлюють їхню участь в організації ювілейної виставки. У звітах деяких установ, наприклад ВУАК і Музею етнології ім. Ф. Вовка, підкреслюється пожвавлення загальної роботи [10, арк. 4], ідеться про придбання меблів і експонатів за рахунок додатково наданих до ювілею коштів [11, арк. 9–12].

Серед інших документів вирізняється звіт Всенародної бібліотеки України, в якому згадується десятирічний ювілей самої установи (заснована в серпні 1918 р.) та відзначене її переміщення до нового бібліотечного будинку по вул. Короленка, 8 (нині – вул. Володимирська, 62) [7, с. 394].

Більш детальна інформація про поточну роботу з підготовки до святкових заходів наукових інституцій представлена в звітній документації, яка цілеспрямовано надсилалася до Ювілейної комісії з окремих академічних установ (див. додаток 3). Цей матеріал міститься у фондах ІР НБУВ. Серед виявлених документів варті уваги звітні матеріали Комісії з наукового дослідження території Дніпрельстану та Кафедри історії українського народу.

Специфікою звітних документів Комісії з наукового дослідження території Дніпрельстану є інформація в них щодо залучення до її комплексної виставки відомостей про досягнення інших академічних установ, які працювали в контексті дослідження території Дніпрельстану. Прикладом є кошториси ювілейної виставки за результатами гідробіологічних робіт на території Дніпрельстану та в частині р. Дніпра, подані до комісії Дніпрянською біологічною станцією [12, арк. 19] та Музеєм етнології ім. Ф. Вовка разом із Кабінетом антропології ім. Ф. Вовка [13, арк. 39].

Важливими також є звіти про стан підготовки установи до святкових заходів. У них, зокрема, подано інформацію про секції виставкового павільйону комісії – антропологічну, археологічну, біологічну, етнографічну, історичну та ін. Окрім того, представлено й охарактеризовано експозиційну складову – діаграми, моделі, плани та фотоматеріали [14, арк. 1; 15, арк. 15–15 зв.; 16, арк. 37; 17, арк. 61–61 зв.]

Серед іншого варті уваги група документів, які репрезентують фінансову звітність щодо проведеної роботи та висвітлюють витрати за всіма напрямками підготовки до ювілею ВУАН [15, арк. 15–15 зв.; 17, арк. 61–61 зв.; 18, арк. 40; 19, арк. 57].

Присутня також інформація щодо подачі комісією звіту про її діяльність із моменту заснування до загального збірника діяльності ВУАН за десятиріччя [16, арк. 37] та підготовки покажчика виставки по Дніпрельстану [20, арк. 47].

Цікаво, що тільки в звітах зазначеної комісії знаходимо інформацію про можливий показ під час святкових заходів кінофільму про Дніпрельстан¹ [14, арк. 1; 16, арк. 37]. У жодному загальному звіті Ювілейної комісії про це не йдеться.

Окрім того, в звітних документах міститься інформація стосовно технічних питань, як-от: про надання комісії приміщення для розташування експозиції виставки, розрахунки необхідної площі, кількість і розмір виставкових стендів і т. ін. [20, арк. 47; 21, арк. 54].

Серед документів Кафедри історії українського народу найбільш змістовними є подекадні інформації про використання ювілейних коштів установами кафедри та фінансовий звіт за весь період підготовки (1928–1930 рр.) [22, арк. 4–4 зв.; 23, арк. 28; 24, арк. 34–36 зв.]. Ці документи відтворюють динаміку розподілення та витрат отриманих до ювілею коштів за окремими позиціями.

Одним із основних напрямів фінансових витрат кафедри була видавнича діяльність. У звітних кошторисах неодноразово зустрічаємо інформацію про випуск збірника «Первісне громадянство та його пережитки на Україні», підготовку до друку «Київського збірника археології, історії, мистецтва та побуту», купівлю фотознімків м. Києва для ювілейного альбому, а також виплату авторських гонорарів [25, арк. 10; 26, арк. 13; 27, арк. 12].

Серед документів виявлено звітну інформацію про заплановані ремонтні роботи в приміщенні установ кафедри по вул. Короленка, 35 (нині – Володимирська, 37). У будинку ремонтували підлогу та кімнати, в яких мали розміститися виставки. Також згадано про ремонт фасаду будинку за адресою вул. Короленка, 55 (нині – вул. Володимирська, 55), його центрального входу, флігеля та тротуару [28, арк. 26–26 зв.].

У кошторисі виставок історичних установ із нагоди ювілею ВУАН міститься інформація про кількість і назви запланованих виставок – археографічної, історичної пісенності, історичної літератури та історичної перспективи [29, арк. 18].

Серед іншого варте уваги листування Президії ВУАН із науковими інституціями кінця 1930-х – початку 1931-го р., де чітко структуровані вимоги, за якими мали звітувати установи щодо ювілейних виставок [24, арк. 34–36 зв.; 28, арк. 26–26 зв.].

Відзначення ювілею неодноразово переносили. Остаточною датою проведення було визначено 27–29 грудня 1930 р., однак окремі приготування проводилися до весни 1931 р., коли через політичні процеси,

¹ У кількох архівних документах цей фільм згадується під назвою «Дніпрельстан Комісії». У ЦДКФФА України імені Г. С. Пшеничного вдалося виявити лише кінофільм 1927 р. під назвою «Дніпробуд» (№ 3054).

пов'язані з ВУАН, захід було офіційно відмінено [8, с. 204]. Комплексна виставка, що готувалася до 10-ї річниці Академії наук, відкрита так і не була. Установи ВУАН, зокрема ВУАК, провели індивідуальні профільні виставки [3, с. 164] та виставки і лекції, присвячені 15-м роковинам жовтневих подій 1917-го року [30, арк. 1–4 зв.].

Підсумовуючи огляд звітної документації наукових установ, варто зазначити, що архівним матеріалам притаманна різнобічна інформація стосовно форм репрезентації їхньої діяльності, а також провідної ролі Ювілейної комісії в організації та відзначенні першого ювілею ВУАН. У документах доволі детально висвітлені видавнича та виставкова складова в загальному контексті запланованих заходів. Також наведена динаміка статистичних даних рівня підготовки наукових інституцій до святкування ювілею протягом кількох років. Окреслено організаційні, технічні, фінансові та інші проблемні моменти, які не дали змоги втілити запланований задум у життя.

Інформаційний потенціал залучених документів дає можливість відстежити та комплексно реконструювати генезу концепції урочистих заходів щодо відзначення першого ювілею провідного наукового осередку України 1920-х років та участь у цьому процесі академічних установ.

Щоб відтворити якнайповнішу картину організації відзначення ювілею ВУАН, надалі варто розширити джерелознавчу базу через залучення організаційно-розпорядчих документів вищих органів влади СРСР та УСРР, протоколів з Архіву Президії НАН України, листування Ради ВУАН та науковців з іншими установами та організаціями.

Додатки¹

№ 1

СТАН ПІДГОТОВКИ ЮБІЛЕЮ ВУАН № 12
на 10 Червня 1930

I. Ювілейні видання.

1. Провідника за ред. Ф. Л. Ернста². Матеріал, набраний та переданий для перегляду, ще не повернуто. Друк не можна почати. З огляду на те, що коректури статтів до «Провідника» проходять надто багато інстанцій, а саме: 1) перегляд відповід[ального] редактора; 2) автора кожної статті; 3) редактора мови; 4) редактора правопису; 5) художньо-технічного редактора; 6) Окрліту; 7) військової цензури; 8) перегляд уповноваженого Укрнауки; 9) спеціальних установ – зокрема Окрплану; 10) зокрема надіслані були до Харкова, що затримало коректуру на 1 ½ місяці, а далі статті ще й досі, більш ніж 1 ½ місяця, знаходяться у Харкові, –

¹ Документи подано мовою оригіналу без застережень.

² Ідеться про працю – Київ: Провідник / за ред. Федора Ернста. Київ : ВУАН. 1930. 800 с.

редактор прохає вжити надрішучіших заходів до повернення усіх статтів з Харкова й спрощення усієї процедури друкування, складаючи з себе відповідальність за вчасний вихід «Провідника» з друку. Перекладено половину тексту. Переклад на французьку мову припинено до повернення рукописів.

15.718-66¹ 48² %

Продовжується підготовка Збірника «Київ як культурний центр». До юбілею буде підготовано за пляном весь матеріал.

812-39 21 %

2. Ювілейний Збірник за ред[акцією] А. Е. Кристера³. Продовжується підготовка. Здано до друку звідомлення Історично-Філологічного відділу. Звідомлення Фізично-Математичного та Соціально-Економічного Відділів перероблено. Переклад на німецьку мову звідомлень Історично-Філологічного та Фізично-Математичного Відділів закінчено.

110-50⁴

II. Підготовка окремих установ.

1. Археологічний Комітет⁵: в стані підготовки до Юбілею ВУАН ніяких змін не сталося.

2.488 54 %

2. Кабінет Антропології⁶: продовжується підготовка. Дальша робота переводиться на розкопах в Мізені⁷.

Виходячи з потреб, краще й докладніше упорядкувати матеріали до виставки з приводу Юбілею ВУАН, а також у зв'язку з непередбаченим змінням цін і невикладанням в попередній кошторис, Кабінет Антропології ім. Вовка просить доасигнувати суму, що зазначено нижче на такі потреби:

I. 1) Рами під бемським шклом для виготовлених плянів, мап та кресленників з намолітничної Мізенської станції та інших, що стосуються намоліту України, – 150 крб. 2) Виготовити додаткові портрети видатних вчених України й закордону (4 шт.) – 100 крб. 3) Монтаж кремінних та кістяних виробів (шкло для експозиційних табличок, підставки т. інш.) – 150 крб. 4) Виготовити кресленники з дослідів Мізинської станції (Вовка – 3 шт., 1916 року – 2 шт., інш. – 2) 7 прим. – 140 карб. 5) Підставки до палеонтологічних експонатів // шт. – 100 карб. 6) Продовження праці по впорядкуванню й зарисовці та каталогізації виробів Міз[инської] станції так ще не закінченої, як і біля нових здобутків р. 1930 – 450 карб. 7) Повернути витрати на проводку електрики та купівлю арматури в зв'язку з виставк[ою] – 54.89. 8) Ремонт меблів в зв'язку з Юбілеєм (зроблено) – 50. 9) Додатково до вже асигнованих 528 карб. на виготовлення рисунків до «Провідника» – 50. Разом 1.244-89, соцстрах 4,72.

1.249-61

¹ Тут і далі в документах показано суму використаних установою коштів.

² Тут і далі в документах показано використання запланованих коштів у відсотках.

³ Ідеться про зведений звіт усіх академічних установ за час діяльності.

⁴ Показник використання запланованих коштів у відсотках у документі відсутній.

⁵ Повна назва – Всеукраїнський археологічний комітет.

⁶ Повна назва – Кабінет антропології ім. Ф. Вовка.

⁷ Мова йде про археологічні розкопки на Мізенській стоянці.

II. В зв'язку з тим, що каталогізація десятків тисяч кремінних виробів з Мізинської палеолітичної станції надзвичайно складна справа, і в зв'язку з спішністю підготовки до Юбілею каталогізації проведено в черновому вигляді; залишається передрукувати на спеціальні картки, що вимагає окремого асигнування. В разі можливо буде, Кабінет просить, щоб не залишати справу незакінченою видати додатково (10 000 шт. × 5 коп.) – 500 карб.

Друга експедиція до Мізина – 2982-90	4.082-69	90 %
3. Музей Етнології ¹ : Переводиться дальша підготовка за пляном.	3.810-92	68 %
4. Кабінет Музичної Етнографії: плян виконано.	7.000	100 %
5. Музей Мистецтв: Підготовляється провідник по Музею. Каталог, що має вийти друком до Юбілею, – підготований, затримка за фотознімками для клише. Рукопис буде поданий на I.VII.		
6. Театральний Музей: 1) прийнято вітрини-тумбу для кімнати побутового театру; 2) перевезено з театру І. Франка 20 макетів і 60 шкіців; 3) прийняв з т[еатру] ім. Занковецької ² і виготовлено до експозиції 4 макети; 4) одержано макет от театрів «ім. Шевченка» та «Дондрами»; 5) закінчено рестоврування вертепу. Надзвичайно поважний темп ремонту в Музеї унеможливило деяку термінову роботу до підготовки Музею.	3.300-20	66 %
7. Катедра Історії Укр[аїнського] Народу: Продовжено підготовку за пляном.	11.788-86	84 %
8. Катедра Історії Укр[аїнського] Народу за доби імперіялізму: підготовка не провадиться. Гроші буде використано іншими установами.		
9. Комісія Західної Європи: відомостей не подано.	1.649-70	30 %
10. Музей українських діячів: за останню декаду без змін.	2.071-51	45 %
11. Кабінет дослідження дитячої творчості: продовжено дальшу підготовку.	1.104-16	73 %
12. Кабінет Масового революційного Мистецтва: Продовжено підготовку. Потрібно збільшити асигнування.	200	80 %
13. Етнографічна Комісія ³ : продовжується підготовка експозиційного матеріалу.	1.914-47	81 %
14. Дніпрянська біологічна станція: замовлено у столярній майстерні Комборбезу вітрини та шафи на с[уму] 1367 карб. 76 к. Це замовлення майстерня не виконала.	757-53	25 %

¹ Повна назва – Музей етнології ім. Ф. Вовка.

² Повна назва – Театр ім. М. Занковецької.

³ Повна назва – Етнографічно-Фольклорна комісія.

15. Зоологічний Музей: продовжується підготовка на додаткові асигнування (3.000).	7.188-92	79 %
16. Крєзнавча Комісія: Не подано відомостей. За від'їздом керівника не можна було перевірити стан підготовки.	170	17 %
17. Акліматизаційний Музей: Продовжено підготовку.	1.444-92	72 %
18. ВБУ: не подано відомостей. В справі підготовки ще мало зроблено.	1.066	6 %
19. Видавництво ВУАН: переводиться збирання матеріалів для діаграм.		
20. Кабінет нацменів ¹ : за останню декаду продовжувалася нормальна підготовка.	1.318-29	88 %
21. Комісія Дніпрельстану ² : За останню декаду виконано робіт на 3 %.	1.821-75	60 %
22. Інститут Наукової української мови: 1. Виготовлено дві великих вітрини для книжок. 2. Зроблено обкладенки з золотом для всіх словників Інституту, що вийшли з друку до цього часу (15 назв по 2 прим[ірники]). 3. Виготовлено 8 портретів словників (в рамках за шклом).		
23. Нумізматичний Кабінет: Кошти передано Бібліотеці I Відділу.	119-20	19 %
24. Ботанічний Музей: за останню декаду без змін.	2.586-18	74 %
25. Шевченківські видання: Виконання робіт, що їх мав провести на юбілейні кошти Комітет для видавання творів Шевченка, трохи затрималося з причин, від Комітету незалежних, – а саме основну роботу – в Чернігівському Держмузею – затримав фотограф цього музею. Тепер він працює над виконанням нашого замовлення, і комітет має певні відомості, що в середині червня фотографії з Шевч[енківських] автографів будуть одержані. Фотографування автографів в Харкові затрималося також через від'їзд секретаря Інституту Т. Шевченка ([І. Я.] Айзенштока), що мав налагодити цю справу. Тепер це замовлення нарешті буде виконано.	100-50	5 %
26. Рефлексологічна лабораторія ³ : підготовку в розмірі асигнувань виконано. Установа прохає збільшити асигнування.	2.376-83	99 %
27. Бібліографічна Комісія: В підготуванні покажчика того, що писано про ВУАН від заснування і до даного часу, і далі провадить роботу над збиранням матеріалу: закликані співробітники обслідують видання Київські, Харківські, Одеські – кожен у своїй ділянці. Сподіваємося на 15–20/VI закінчити збирання основного матеріалу.		

¹ Повна назва – Кабінет національних меншостей.

² Повна назва – Комісія з наукового дослідження території Дніпрельстану.

³ Повна назва – Лабораторія рефлексології та експериментальної педагогіки.

Разом з тим, редагується картки, щоб по закінченні збирання даних, негайно розсортувати матеріал певним пляном у покажчикові. Редагуючи картки й ознайомлюючись з матеріалом, складають і плян покажчика. На цей день проредагував понад 2000 карток.

28. Кабінет українського мистецтва: плян виконано.	500	100 %
29. Фото-лябораторія: продовжує підготовку: замовлено різні речі.	1.438-15	57 %
30. Інститут Транспортної Механіки: підготовку в розмірі асигнувань виконано. Продовжується підготовка на нові асигнування.	4.804-96	68 %
31. Геофізична Комісія ¹ : підготовку майже закінчено.	400-12...	...87 %
32. Геологічний Кабінет: за останню декаду переведені такі роботи за юбілейні кошти. Частина роботи 2-х вітрин; змонтовано частина палеонтол[огічної] колекції в с. Гребіників на 150 карб. та виплачено за шкляні палички до вітрин 1.204 карб.	2.379-59	79 %
33. Кабінет Радянського будівництва ² : продовжується нормальна підготовка. Продовжується устаткування. Придбано літературу. Переводиться картографування. Продовжується поповнення книжкового фонду.	2.443-60	81 %
34. Карлівський Заповідник ³ : продовжуються (виконання пляну) ремонтні роботи.	6.116-47	10 %
35. Заповідник Максимовичів ⁴ : продовжується виконання пляну.	2.199-77	70 %
36. Геологічний Музей: Продовжується підготовка.	8.377-36	41 %
37. Кабінет наукової організації шкільної праці: 1) Виготовлено 20 столиків-апаратів; 2) закуплено 20 електромагніт[них] лічильників до них; 3) закуплено хронограф штанговий Кувшинникова; 4) виготовлюється кілограф на 20 пер.; 5) залишається ще перевести електромонтаж, що до цього ведуться переговори з конторою ВУАН. Грошей витрачено 2.500-07=55,55 % асигнов[ань] коштів. Відсоток виконання роботи 75 % (приблизно).	2.554-45	56 %
38. Акліматизаційний сад: почато літні підготовчі роботи.	950-15	50 %

¹ Повна назва – Комісія з дослідів над питаннями геофізики.

² Повна назва – Кабінет радянського будівництва і права.

³ Повна назва – Карлівський степовий заповідник.

⁴ Ідеться про садибу з садом і ділянкою лісу на Михайловій Горі в 7 км нижче Канева, яку професор М. О. Максимович заповів для створення заповідника. В 1931 р. на цьому місці виник Прохорівський заповідник.

III. Організація нових установ.		
1. Інститут Патолофізіології: За останню декаду без змін.	3.587-05	23 %
2. Інститут Народного здоров'я: не надіслано пляну.	1.853-19	5 %
3. Інститут Прикладної фізіології: Розпочато підготовку за пляном.	3.507	23 %
4. Приморська біологічна станція: Проводиться дальша підготовка за пляном.	2.594	11 %
5. Лябораторія фізіології рослин – кошти буде витрачено на ремонт будинку в Старосіллі ¹ .		
6. Інститут Прикладної Механіки: за останню декаду витратив на наукове встаткування і матеріали 480 карб.	11.726-02	78 %
7. Катедра фізики. Витрат не переводилося.		
8. Катедра Мікробіології.		
9. Катедра Мат[ематичної] Стат[истики]. Взято аванс на дальші витрати.	1.536-10	76 %
10. Дослідч[а] Мікробіологічна станція. Подано плян і почато підготовку.	200	2 %
11. Хемічна лабораторія	1.678-81	56 %
IV. Устаткування, ремонт та нові будинки.		
1. Придбано арматури для нового будинку ² .	818-01	54 %
2. Влаштування садка.	02-84	33 %
3. Ремонт будинків.	51.039-82	91 %
Організаційні витрати –	3.469-34	57 %
Оплата персоналу –	1.641-52	20 %
Придбання меблів (для Конференцзали).	4.582-60	51 %
ВСЬОГО витрачено юб[ілейних] коштів.	193.857-42	75 %
V. Підготовка до ювілейних виставок.		
Розпочато справу підготовки до Ювілейних Виставок такими установами:		
Кабінет Антропології та Музей Етнології.		
Кабінет Музичної Етнографії.		
Музей Мистецтв.		
Кабінет Дослідження Дитячої Творчости.		

¹ Ідеться про будинок на території заповідника «Старосільська лісова дача».

² Ідеться про добудову нового будинку ВУАН за адресою: м. Київ, вул Королєнка, 55 (нині – Великий конференц-зал НАН України, вул. Володимирська, 55).

Кабінет Масового революційного Мистецтва.
 Етнографічна Комісія.
 Кабінет Нацменів.
 Кабінет Наукової Організації Шкільної Праці.
 Скликано спеціальну нараду представників зазначених установ для з'ясування загального характеру Виставок згаданих установ, потрібного часу на відвідування та огляд, а також справу підготовки показчиків та каталогів.
 Підготовкою цієї частини відає Комісія в складі: [П. П.] Курінного, [А. З.] Носова, [Л. С.] Шульгиної та секретаря Ювілейної Комісії.
 II. Таку ж підготовку в частині Музею Ботанічного, Зоологічного, Дніпрянської Біологічної Станції, Акліматизаційного Музею, Геологічного Музею та Геологічного Кабінету доручено т. т. [Д. С.] Белінгу та [Ф. М.] Полонському.
 III. Аналогічну роботу в частині академічних лябораторій та інститутів Будівельної Механіки й Транспортної Механіки доручено ак[адеміку] [В. Г.] Шапчичкову.

Бухгалтер [Завадинський]

ЦДАВО України. Ф. 166. Оп. 9. Спр. 1512. Арк. 52–58. Машинопис. Оригінал.

№ 2

Витяг з Протоколу Засідання пленуму Виставочної комісії
 Ювілейного Оргкомітету ВУАН 19/XI–1930 року
 До Катедри історії України
 [...]¹

2. Слухали:

а) Інформації Секретаря Комісії Ф. [Г.] Маковського про стан справи з підготовкою виставок. За інформацією Ф. [Г.] Маковського більшість установ ще не приступила до справжнього розгортання виставок.

б) Інформації представників установ про підготовчу працю до виставок:

1) Музей Акліматизації. Виставка розгорталася, але місце для виставки зайняв Геологічний Музей для експозиції кістяка еlefанта, через що перервано роботу, порушено плян виставки і не складено показчика. Виставка залежить від приміщення.

2) Геологічний Музей. Відділ корисних копалин майже готовий. Коли будуть відпущені вчасно додаткові асигнування на монтаж кістяка еlefанта, виставку буде вчасно закінчено. Показчик буде виготовлено до I.XII-1930 р.

3) Ботанічний Музей – представник відсутній.

4) Зоологічний Музей – представник відсутній.

5) Дніпрянська біологічна станція. Матеріал готовий, для закінчення роботи потрібно додаткових асигнувань. Показчика не буде.

6) Санітарно-гігієнічний Музей. Музей не має відповідного приміщення. Коли буде задоволено потреби з приміщенням, виставку буде закінчено до 15/XII[-1930]. Показчика не буде.

¹ Знято інформацію про присутніх на засіданні та розгляд питання структури комісії.

7) Музей Антропології та Етнології ім. Ф. Вовка. Виставка матиме 3 частини: а) по лінії Музею Етнології, де підготовку майже закінчено, але для повного розгортання треба збільшення на час виставки площі. Виставка буде готова до 15/ХІІ[-1930]. Показчик здано до друку, б) по лінії Музею Антропології виставка буде готова до 15/ХІІ[-1930]. Показчик буде здан до друку 25/ХІ[-1930], в) по лінії Музею Палеонтології готується виставка під назвою «МІЗИН». Виставка буде готова до 15/ХІІ[-1930]. Показчик буде здано до друку до 25/ХІ[-1930]. Для закінчення виставок потрібно додаткових асигнувань залежно від діапазону виставок від 300–1500 карб.

8) Катедра історії України. Виставка майже готова. Залишилося зробити монтаж рельєфної мапи та декілька портретів. Виставка буде готова до 15/ХІІ[-1930]. Потрібно недоданих асигнувань. Показчик здано до друку.

9) ВУАК. Коли будуть додаткові асигнування на перевезення експонатів, виставку буде закінчено до 20/ХІІ[-1930].

10) Театральний Музей. Ремонт приміщення не закінчено. В залежності від додаткових асигнувань (250 карб., як мінімум) роботу буде закінчено до 20/ХІІ[-1930]. Показчика не буде.

11) Музей Діячів укр[аїнської] науки та мистецтва¹. Для закінчення виставки бракує додаткових асигнувань 700 карб. на меблі та оплату робітників. Показчика не буде.

12) Комісія Масового Револьюційного Мистецтва та

13) Кабінет Дитячої творчості. Матеріали викінчено остаточно. Бракує зовсім приміщення. Потрібно призначених додаткових асигнувань. Показчика не буде.

14) Археологічна Комісія². Виставка буде готова до 15/ХІІ[-1930]. Показчик буде здано до друку до 5/ХІІ[-1930].

15) Комісія Дніпрельстану³. Немає приміщення для виставки, потрібні призначені асигнування. Показчик готовий до друку.

16) Музей Мистецтва. Готує спеціальну виставку мистецтва Сходу. Матеріали готові, справу гальмує ремонт приміщення. Виставка буде готова до 20/ХІІ[-1930].

17) Всенародня Бібліотека України. Виставка буде готова до 15/ХІІ[-1930].

18) Комісія Науково-культурної Пропаганди. Виставка культшефства над Сталінщиною, треба невеликих асигнувань.

Ухвалили: На підставі поданих матеріалів констатувати:

а) Стан підготовки виставок до Ювілею визнати за незадовільний. Установи за невеликими винятками не впоралися достатньо навіть з основною частиною роботи.

б) Пленум вважає за потрібне запропонувати всім установам максимально прискорити темпи роботи так, щоб всю роботу було закінчено не пізніше 12 грудня, до якого часу робота має бути вже апробована.

в) Доручити Підкомісіям приступити негайно до роботи.

¹ Повна назва – Музей українських діячів науки та мистецтва.

² Можливо, йдеться про Археографічну комісію.

³ Повна назва – Комісія з наукового дослідження території Дніпрельстану.

г) Протягом 5 днів Президія Комісії має з'ясувати всі справи фінансового порядку.

д) Протягом 5 днів установи мають подати варіанти своїх виставок (враховуючи додаткові асигнування і не враховуючи їх) та обґрунтовані кошториси на додаткові асигнування.

е) Показчики мають бути здані до друку не пізніше 5-го грудня.

ж) Просити Господарчу частину ВУАН, зважаючи на терміновість справи, роботи, зв'язані з виставками, виконувати в першу чергу.

з) Музеєві Акліматизації вияснити справу з приміщенням.

і) Сан-Гігієнічному Музеєві вияснити справу з приміщенням.

к) Музею Антропології та Етнології подати 3 варіанти виставок в залежності від додаткових асигнувань і без них.

л) ВУАКові доручити підкомісії вивчити протягом 5 днів ґрунтовно справу про доцільність і можливість перевести експонати для виставки.

м) Театральному Музеєві – скласти 2 варіанти виставки залежно від додаткових асигнувань і без них.

н) Музей Діячів укр[аїнської] Науки та мистецтва. Підтримати прохання музею про додаткові асигнування. Запропонувати Музею подати 2 варіанти виставки в залежності від додаткових асигнувань і без них.

о) Комісія Масового Революційного Мистецтва та Кабінет дитячої творчості. Доручити підкомісії знайти відповідне приміщення.

п) Комісії Дніпрельстану – запропонувати протягом 5 днів подати 2 варіанти виставки. Вдатися з клопотанням до Оргкомітету, щоб було асигновано додаткові суми для повности експозиції.

р) Музей Мистецтва. Вдатися до Комгоспу з проханням прискорити ремонт приміщення.

с) Комісії Науково-культурної пропаганди доручити ув'язатися з М[ісцевим] К[омітетом] ВУАН, а М[ісцевому] К[омітетові] просити надати справі виставки культуршефства над Сталінщиною громадського характеру.

т) Щодо мапи наукового зв'язку ВУАН, то на протязі 5 днів скласти плян і кошторис виготовлення мапи.

3. Слухали про відповідальність за виставки.

Ухвалили: відповідальною особою перед ВУАН за виставку є голова установи. Окрім того, в межах кожної установи, що влаштовує виставку, виділяється відповідальна за виставку особа, відома Виставочній Комісії і відповідній Підкомісії, від яких вона одержує настановлення про виставочну роботу. Прізвища тих осіб голови установ мають подати на протязі 3-х днів.

4. Слухали – про доступність та зрозумілість виставок.

Ухвалили: зобов'язати установи, що влаштовують виставки, відповідальних за виставки осіб, а також голів підкомісій подбати про те, щоб виставки були як найзрозуміліші та найдоступніші для огляду. Зобов'язати установи забезпечити обслуговування відвідувачів, особливо чужоземних гостей, виділивши спеціальних осіб, що підчас одвідування виставок могли б давати пояснення закордонними мовами та, де це потрібно, зробити на одній з закордонних мов етикетаж.

5. Слухали – про основні завдання виставки.

Ухвалили – зважаючи на особливу важливість Ювілейно-виставочної справи, на її історичне значіння, визнати за неодмінне, щоб всі виставки як за своїм змістом і характером, так і за оформленням максимально одсвітлювали розвиток і досягнення наукової творчості УСРР, що повстала з революційно-визвольного клясово-політичного і національного руху, щоби червоною ниткою у всій виставочній справі проходила ідея могутніх сил робітничої кляси і науки, що поклик[ана] служити здійсненню історичних прагнень цієї кляси до соціалізму. Всі висновки мусять максимальною мірою висвітлити роллю і значіння Всеукраїнської Академії Наук в здобутках наукової і мистецької творчості України.

Визнати за конче потрібне, аби установи і відповідальні за виставки особи подбали про фіксування експонатів самих виставок відповідним порядком (фотографування, кінофільмування, виготовлення моделей тощо), для використання цих матеріалів, матеріалів історичного періоду Академії, першого її ювілею.

Голова Комісії

Н. [М.] Миколенко

Секретар

Ф. [Г.] Маковський¹

ІР НБУВ. Ф. Х. Од. зб. 3822. Арк. 49–50 зв. Машинопис. Оригінал.

№ 3

ДО ЮВІЛЕЙНОГО КОМІТЕТУ ВУАН

ЗВІТ про підготовку до ювілею ВУАН

в Катедрі історії України за доби торгового капіталу

Коли повстало при кінці 1928 року питання про підготовку до ювілею ВУАН, то з боку Історичних Установ (Катедри історії України і 10-х комісій при ній) запроєктовано було спорудити такі виставки: а) археографічну, б) історичної пісенности, в) історичної літератури, г) історичних перспектив – історичні місцевості, портрети, автографи тощо, д) відповідно до потреб ювілею і ювілейних вистав[ок] відремонтувати і устаткувати приміщення² Катедри і комісій.

На показаний плян потрібно було – 11.700 крб. в 1928–29 бюджетному році. Коли виявилось, що ВУАН одержує з всесоюзних коштів дотацію в 700.000 крб., Катедра в 1929/30 році подала плян робіт, що ставав продовженням наміченого з додатком витрат на окремі ювілейні видання Комісій, що з різних причин не вийшли у плян видань по ВУАН (видання Ювілейного Збірника по історії Києва, видання культурно-історичної Комісії «Первісне Громадянство»³). На цю другу частину робіт потрібно було коштів – 14.000 крб.

Під час виконання пляну підготовки до Ювілею сталися організаційні зміни в структурі Катедри, а разом з тим і плян археографічної виставки, що був детально розроблений і в значній мірі виконаний.

¹ Підпис Ф. Г. Маковського в документі відсутній.

² Мова йде про будинок за адресою: м. Київ, вул. Короленка, 35 (нині – вул. Володимирська, 37).

³ Ідеться про періодичний етнографічний і соціологічний часопис «Первісне громадянство та його пережитки на Україні», який виходив друком у 1926–1930 рр.

З позначеного в основному пляні підготовки до ювілею Катедра виконала таке:

1. Відремонтовано і наново устатковано усі приміщення Катедри (на першому поверсі тільки частково переустатковано), відповідно до потреб ювілею, за плянами керівника художнього оформлення приміщення проф. В. Г. Кричевського.
2. Підготовлено виставку: професійні співці, носії народної творчості (експозиція Комісії Культурно-історичної).
3. Придбано велику кількість історичної літератури з Ленінградського державного фонду, бібліотеку П. [Г.] Житецького з усім його архівом.
4. Придбано низку цінних збірок картин[них] етюдів, краєвидів для історичних перспектив; споруджено збірку портретів – діячів історії і культури на Україні; споруджено рельєфний плян старого Києва (закінчується роботою) і ювілейний альбом видів Києва 1930 року.
5. Придбано низку предметів народнього мистецтва для художнього оформлення приміщення вистав[ок] (килими).
6. Видано на ювілейні кошти: а) Ювілейний Збірник по історії Києва, б) три випуски «Первісного Громадянства».

Таким чином, завдяки ювілейним асигнуванням Катедра і зв'язані з нею комісії мали змогу наново переустаткувати своє приміщення, придбати багато наукового матеріалу, потрібного їй для наукової роботи, і тим у великій мірі поліпшити взагалі умови роботи, спорудити такі речі наукового і науково-підручного характеру (докладніше дивись рукопис: «Історичні установи Всеукраїнської Академії Наук» під час ювілею).

27/IV-1931 р.

Секретар Катедри:

П. [С.] Глядківський

IP НБУВ. Ф. Х. Од. зб. 3793. Арк. 17–17 зв. Машинопис. Оригінал.

Список використаних джерел

1. Полонська-Василенко Н. Д. Українська Академія наук. : нарис історії. Київ : Наук. думка, 1993. 414 с.
2. Єфремов С. О. Щоденники, 1923–1929. Київ : Газета «Рада». 1997. 843 с.
3. Принь М. О. Виставка досягнень археологічної науки України за 1918–1928 рр. в рамках святкування ювілею ВУАН // Шості Зарембівські читання (м. Київ, 18 квіт. 2017 р.) : зб. наук. пр. 2017. С. 159–164.
4. Історія Академії наук України. 1918–1993. Київ : Наук. думка. 1994. 318 с.
5. Правовий статус Національної академії наук України : історія та сучасність : до 95-річчя створення НАН України : моногр. / [відп. ред. акад. НАН України Ю. С. Шемчуненко]. Київ : Юрид. думка. 2013. 702 с.
6. Історія Національної академії наук України. 1924–1928 : документи і матеріали. Київ : НБУВ. 1998. 762 с.
7. Національна академія наук України – 100 : головні тенденції розвитку і здобутки : документи і матеріали. Книга 1 : 1918–1945. Київ, 2018. 948 с.

8. Вербіленко Г. Діяльність Всеукраїнської академії наук за документами вищого політичного керівництва України другої половини 20-х – першої половини 30-х років // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. 1997. № 1–2. С. 186–206.
9. ЦДАВО України. Ф. 166. Оп. 9. Спр. 1512.
10. Науковий архів Інституту археології НАН України. Ф. ВУАК. Спр. 309.
11. Відділ архівних наукових фондів рукописів та фонозаписів Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. Ф. 43–3. Спр. 122.
12. ІР НБУВ. Ф. X. Од. зб. 14040.
13. Там само. Од. зб. 14060.
14. Там само. Од. зб. 14026.
15. Там само. Од. зб. 14037.
16. Там само. Од. зб. 14058.
17. Там само. Од. зб. 14079.
18. Там само. Од. зб. 14061.
19. Там само. Од. зб. 14076.
20. Там само. Од. зб. 14067.
21. Там само. Од. зб. 14073.
22. Там само. Од. зб. 3780.
23. Там само. Од. зб. 3804.
24. Там само. Од. зб. 3810.
25. Там само. Од. зб. 3784.
26. Там само. Од. зб. 3788.
27. Там само. Од. зб. 3790.
28. Там само. Од. зб. 3802.
29. Там само. Од. зб. 3794.
30. Там само. Од. зб. 5813.

References

1. Polonska-Vasylenko, N. D. (1993). *Ukrainska Akademiia nauk: narys istorii* [Ukrainian Academy of Sciences: history essay]. Kyiv: Naukova dumka. [In Ukrainian].
2. Yefremov, S. O. *Shchodennyky, 1923–1929* [Diaries, 1923–1929]. (1997). Kyiv: Hazeta "Rada". [In Ukrainian].
3. Pryn, M. O. (2017). Vystavka dosiahnen arkheolohichnoi nauky Ukrainy za 1918–1928 v ramkakh sviatkuvannia yuvileiu VUAN [Exhibition of achievements of the archeological science of Ukraine for 1918–1928 within the All-Ukrainian Academy of Sciences anniversary celebration] In *Shosty Zarembivski chytannia : zbirnyk naukovykh prats* [The 6th Zaremba readings: collection of scientific works] (pp. 159–164). Kyiv. [In Ukrainian].
4. *Istoriia Akademii nauk Ukrainy. 1918–1993* [History of the Academy of Sciences of Ukraine. 1918–1993]. Kyiv: Naukova dumka. [In Ukrainian].
5. Shemchunenko, Yu. S. (Ed.-in-Chief). (2013). *Pravovyi status Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy: istoriia ta suchasnist : do 95-richchia stvorennia NAN Ukrainy: monohrafiia* [Legal status of the National Academy of Sciences of Ukraine: history and

modernity: on the 95th anniversary of the NAS of Ukraine foundation: monograph]. Kyiv: Yurydychna dumka. [In Ukrainian].

6. *Istoriia Natsionalnoi Akademii nauk Ukrainy. 1924–1928. Dokumenty i materialy* [History of the National Academy of Sciences of Ukraine. 1924–1928]. Kyiv: VNLU. [In Ukrainian].

7. *Natsionalna akademiia nauk Ukrainy – 100: holovni tendentsii rozvytku i zdobutky: dokumenty i materialy. Knyha 1 : 1918–1945* [National Academy of Sciences of Ukraine – 100: main tendencies of development and achievements: documents and materials]. (2018). Kyiv. [In Ukrainian].

8. Verbilenko, H. (1997). *Diialnist Vseukrainskoi Akademii nauk za dokumentamy vyshchoho politychnoho kerivnytstva Ukrainy druhoi polovyny 20-kh – pershoi polovyny 30-kh rokiv* [Activity of the All-Ukrainian Academy of Sciences on the documents of the higher political government of Ukraine of the second half of the 20s – first half of the 30s]. In *Z arkhiviv VUChK–HPU–NKVD–KHB* [From the archives of the All-Ukrainian Extraordinary Commission–State Political Directorate–People's Commissariat for Internal Affairs–Committee for State Security], Nos. 1–2, pp. 186–206. [In Ukrainian].

9. Fund. 166. Inventory. 9. Unit. 1512. Central State Archives of Supreme Bodies of Power and Government, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

10. Fund of the All-Ukrainian Archeology Committee. Unit. 309. Scientific Archive of the Institute of Archeology of the NAS of Ukraine, Kyiv, Ukraine [In Ukrainian].

11. Fund 43–3. Unit. 122. Viddil arkhivnykh naukovykh fondiv rukopysiv ta fonozapysiv Instytutu mystetstvovnavstva, folklorystyky ta etnologii im. M. T. Rylskoho NAN Ukrainy [Department of Archival Scientific Funds of Manuscripts and Phonographic Records of M. T. Rylsky Institute of Art, Folklore Studies and Ethnology of the NAS of Ukraine], Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

12. Fund X. Unit 14040. The Institute of Manuscript, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

13. Fund X. Unit 14060. The Institute of Manuscript, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

14. Fund X. Unit 14026. The Institute of Manuscript, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

15. Fund X. Unit 14037. The Institute of Manuscript, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

16. Fund X. Unit 14058. The Institute of Manuscript, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

17. Fund X. Unit 14079. The Institute of Manuscript, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

18. Fund X. Unit 14061. The Institute of Manuscript, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

19. Fund X. Unit 14076. The Institute of Manuscript, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

20. Fund X. Unit 14067. The Institute of Manuscript, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

21. Fund X. Unit 14073. The Institute of Manuscript, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

22. Fund X. Unit 3780. The Institute of Manuscript, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

23. Fund X. Unit 3804. The Institute of Manuscript, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

24. Fund X. Unit 3810. The Institute of Manuscript, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

25. Fund X. Unit 3784. The Institute of Manuscript, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

26. Fund X. Unit 3788. The Institute of Manuscript, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

27. Fund X. Unit 3790. The Institute of Manuscript, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

28. Fund X. Unit 3802. The Institute of Manuscript, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

29. Fund X. Unit 3794. The Institute of Manuscript, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

30. Fund X. Unit 5813. The Institute of Manuscript, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

Dmytro Viktorovych Baikienich,
Candidate of Historical Sciences,
Research Fellow of the Department of Academic Science History,
Institute of Archival Studies,
Vernadsky National Library of Ukraine
e-mail: b1946@ukr.net

Organization of the first anniversary of the All-Ukrainian Academy of Sciences celebration in the light of academic institutions' reporting documentation.

Before the celebration of the 100th anniversary of the National Academy of Sciences of Ukraine the preparation for the celebration of the first tenth anniversary of the All-Ukrainian Academy of Sciences in the late 1920s through the early 1930s was explored and historically reconstructed.

The article based on documents from the archives of Ukraine highlights the participation of the Academy's scientific institutions in the preparation of a complex of a great jubilee events that were to demonstrate the achievements of Ukrainian academic science during its existence. Attention is drawn to the aspiration of Ukrainian scientists to present the results of their institutions for the popularization of relevant branches of science.

For the first time little known facts were introduced into the scientific circulation, based on the archival documents deposited in the Institute of Manuscript of Vernadsky National Library of Ukraine and the Central State Archives of Supreme Bodies of Power and Government of Ukraine.

The main sources for the article were reporting documents of scientific institutions of the NAS of Ukraine and the Jubilee Commission created to plan, guide the preparation and conduct of a complex of anniversary events dedicated to the 10th anniversary of the NAS of Ukraine.

These documents contain a variety of information on the forms of representation of the results of the activities of academic institutions and the Jubilee Commission. The main attention is drawn to the publishing and exhibition components in the general context of the planned events. The statistics of the preparation of institutions for the jubilee was presented. With their help, one can trace the interest of certain scientific institutions in the popularization of their work.

The publication also presents archival documents covering the jubilee events preparation process and related current problems, including the organizational, technical, financial ones, etc.

Key words: All-Ukrainian Academy of Sciences, anniversary, Jubilee Commission, academic institutions, reports, archival resources.

Байкенич Дмитрий Викторович,

кандидат исторических наук,

научный сотрудник отдела истории академической науки

Института архивоведения

Национальной библиотеки Украины имени В. И. Вернадского

e-mail: b1946@ukr.net

Организация празднования первого юбилея ВУАН в свете отчетной документации академических учреждений

Накануне празднования столетнего юбилея Национальной академии наук Украины исследована и исторически реконструирована подготовка мероприятий к празднованию первого ее десятилетнего юбилея в конце 1920-х – в начале 1930-х годов.

На основе документов из фондов архивов Украины освещено участие научных учреждений Академии в подготовке комплекса юбилейных мероприятий, которые должны были демонстрировать достижения украинской академической науки за период своего существования. Подчеркнуты устремления украинских ученых представить результаты работы своих институций для популяризации соответствующих отраслей науки.

Впервые в научный оборот вводятся малоизвестные факты на основе выявленных архивных документов, хранящихся в Институте рукописи Национальной библиотеки Украины имени В. И. Вернадского и Центральном государственном архиве высших органов власти и управления Украины.

Основными источниками для написания статьи стали отчетные документы научных учреждений ВУАН и Юбилейной комиссии, созданной для планирования, руководства подготовкой и проведения комплекса юбилейных мероприятий, посвященных десятилетию ВУАН.

Выявленные документы содержат разнообразную информацию по формам репрезентации результатов деятельности академических учреждений и Юбилейной комиссии. Обращено внимание на издательскую и выставочную составляющие в общем контексте запланированных мероприятий. Приведены статистические данные уровня подготовки академических учреждений к проведению юбилея. С их помощью прослеживается заинтересованность тех или иных научных институций в популяризации своей работы.

Также в публикации представлены архивные документы, освещающие процесс подготовки юбилейных мероприятий и связанные с этим текущие проблемы: организационные, технические, финансовые и прочие.

Ключевые слова: Всеукраинская академия наук, юбилей, Юбилейная комиссия, академические учреждения, отчеты, архивные ресурсы.

Статья подготовлена 27 лютого 2018 року;

подана до друку 25 квітня 2018 року.